

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 1 квітня 2004 р. № 429
Київ

Про затвердження положень про спостережні комісії та піклувальні ради при спеціальних виховних установах

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ
№ 1074 від 01.08.2006
№ 1042 від 10.11.2010
№ 1109 від 20.10.2011
№ 383 від 17.05.2012
№ 868 від 19.09.2012
№ 294 від 26.04.2017
№ 1314 від 25.11.2022
№ 629 від 24.06.2023 }

Відповідно до статей 25 і 149 Кримінально-виконавчого кодексу України Кабінет Міністрів України **постановляє:**

Затвердити такі, що додаються:

Положення про спостережні комісії;

Положення про піклувальні ради при спеціальних виховних установах.

Прем'єр-міністр України

В.ЯНУКОВИЧ

Інд. 31

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 1 квітня 2004 р. № 429

ПОЛОЖЕННЯ
про спостережні комісії

{У тексті Положення слова “засоби масової інформації” в усіх відмінках замінено словом “медіа” згідно з Постановою КМ № 629 від 24.06.2023}

1. Це Положення визначає завдання, функції, повноваження та порядок утворення спостережних комісій місцевими держадміністраціями, на території яких розміщені установи виконання покарань.

Діяльність спостережних комісій координується органами, що їх утворили, та спрямовується на виконання завдань, передбачених цим Положенням.

Спостережні комісії здійснюють громадський контроль за дотриманням прав, основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань у взаємодії з громадськими об'єднаннями.

2. Спостережні комісії у своїй діяльності керуються Конституцією України, Кримінально-виконавчим кодексом України, Законами України, “Про місцеві державні адміністрації”, “Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк”, іншими нормативно-правовими актами, а також цим Положенням.

Діяльність спостережних комісій базується на принципах гласності, демократичності, добровільності, відкритості, прозорості та звітності.

3. Основними завданнями спостережних комісій є:

1) організація та здійснення громадського контролю за дотриманням прав, основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань;

2) проведення регулярних відвідувань установ виконання покарань з метою здійснення контролю та проведення перевірок стану дотримання прав, основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань.

На період воєнного стану спостережною комісією може бути прийняте рішення про припинення відвідувань установ виконання покарань;

3) надання допомоги у соціальній адаптації особам, які відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, а також звільненим від подальшого відбування зазначених видів покарань на підставах, передбачених законом (далі - звільнені особи);

4) сприяння суб'єктам соціального патронажу у здійсненні комплексу правових, економічних, організаційних, психологічних, соціальних та інших заходів, зокрема надання послуг, спрямованих на соціальну адаптацію звільнених осіб, та органам пробації у здійсненні комплексу заходів, спрямованих на корекцію у суб'єктів пробації соціальної поведінки або її окремих проявів, формування соціально сприятливих змін їх особистості;

5) сприяння органам і установам виконання покарань у створенні належних умов для тримання засуджених, їх матеріально-побутовому та медико-санітарному забезпеченню, здійсненню оздоровчо-профілактичних заходів, підготовці засуджених до звільнення, залученню до такої діяльності громадських та благодійних організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та громадян;

6) за потреби, у тому числі за зверненням адміністрації установи виконання покарань або уповноваженого органу з питань пробації, -участь у підготовці засуджених до звільнення, а також сприяння у визначенні місця проживання;

7) інші завдання у сфері організації та здійсненні громадського контролю за дотриманням прав, основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань, наданні допомоги у соціальній адаптації звільненим особам відповідно до Закону України “Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк”.

Спостережні комісії, що утворюються обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, також надають методичну допомогу спостережним комісіям, що утворені районними держадміністраціями, контролюють їх діяльність, узагальнюють та поширюють досвід їх роботи, розробляють та затверджують форму звітності спостережних комісій.

4. Відповідно до покладених завдань спостережні комісії:

1) погоджують:

постанови начальника кримінально-виконавчої установи закритого типу (далі - виправна колонія) щодо зміни умов тримання засуджених у межах однієї виправної колонії, якщо постанова передбачає збільшення обсягу встановлених для засуджених обмежень і більш суворі умови тримання;

подання адміністрації виправної колонії щодо переведення засуджених до виправної колонії з вищим рівнем безпеки;

постанови начальника виправної колонії щодо надання дозволу на проживання за межами виправної колонії засудженим жінкам на час звільнення від роботи у зв'язку з вагітністю і пологами, а також до досягнення дитиною трирічного віку та скасування такого дозволу;

подання про переведення засуджених для подальшого відбування покарання з одного виправного центру до іншого;

2) разом з органами і установами виконання покарань вносять до суду за місцем відбування покарання засудженими подання щодо звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років;

3) організують та беруть участь у здійсненні заходів соціального патронажу щодо звільнених осіб, сприяють розвитку мережі центрів соціальної адаптації та інших установ і організацій, діяльність яких спрямована на надання таким особам допомоги у соціальній адаптації;

4) інформують громадськість через медіа про результати своєї роботи та про стан дотримання прав людини, захист основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань;

5) виконують інші функції відповідно до законодавства.

5. Спостережні комісії мають право:

1) доручати членам комісії:

відвідувати установи виконання покарань (в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці) для здійснення контролю та проведення перевірок стану дотримання прав, основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань;

брати участь у засіданнях дисциплінарних комісій установ виконання покарань;

брати участь у засіданнях комісій установ виконання покарань під час розгляду питань про внесення до суду подань щодо умовно-дострокового звільнення засуджених осіб від відбування покарання, заміни невідбутої частини покарання більш м'яким, звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, та брати участь у судових засіданнях під час розгляду таких подань;

2) висловлювати у встановленому порядку думку по суті клопотання про помилування, що подає засуджений;

3) одержувати від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, органів і установ виконання покарань, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, громадських об'єднань інформацію і документи, необхідні для виконання покладених на комісії завдань, зокрема у визначені в запиті строки;

4) заслуховувати на своїх засіданнях з питань, що належать до компетенції комісій, інформацію посадових осіб органів і установ виконання покарань, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та окремих громадян;

5) вносити на розгляд органів виконавчої влади пропозиції щодо удосконалення діяльності у напрямках, що належать до компетенції спостережної комісії;

6) вносити на розгляд до відповідних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності, постанови в порядку, визначеному пунктом 21 цього Положення;

7) проводити особистий прийом засуджених, розглядати їх звернення.

6. Члени спостережних комісій мають право без спеціального дозволу (акредитації), на підставі пред'явлення перепустки, передбаченої пунктом 8 цього Положення, в будь-який час безперешкодно відвідувати установи виконання покарань (у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці) для здійснення контролю та проведення перевірок стану дотримання прав, основоположних свобод та інтересів засуджених під час виконання кримінальних покарань в установах виконання покарань (за бажанням - у супроводі до трьох медичних працівників для медичного огляду засуджених та до двох представників медіа).

Під час відвідування установ виконання покарань члени спостережних комісій користуються правами, визначеними частиною третьою статті 24 Кримінально-виконавчого кодексу України.

7. Члени спостережних комісій не мають права на власний розсуд втручатися в службу діяльність персоналу органів і установ виконання покарань, за винятком форм і способів, передбачених кримінально-виконавчим законодавством.

Адміністрація установи виконання покарань зобов'язана надавати максимальне сприяння членам спостережних комісій в доступі до документів та матеріалів, спілкування із засудженими тощо.

8. Членам спостережних комісій на строк їх повноважень надаються перепустки для відвідування установ виконання покарань, які розташовані на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

9. До складу спостережних комісій входять представники громадських та/або благодійних організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та окремі громадяни.

Представники громадських та/або благодійних організацій та окремі громадяни становлять не менш як половину складу комісії.

10. Членами спостережних комісій не можуть бути судді, представники органів прокуратури, органів внутрішніх справ, СБУ, Державної кримінально-виконавчої служби, Державної виконавчої служби, адвокати, особи, які мають не погашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість, а також особи, які раніше входили до складу спостережних комісій і повноваження яких були припинені достроково з підстав, передбачених підпунктами 4 і 5 пункту 14 цього Положення.

Члени спостережних комісій не мають права здійснювати громадський контроль щодо засуджених, якщо вони є близькими родичами таких осіб, а також потерпілими, свідками, законними представниками або іншими особами, які беруть або брали участь у кримінальному чи іншому провадженні щодо них.

11. Голова і секретар спостережної комісії призначаються органом, що її утворив. Заступник голови комісії обирається на її першому засіданні з числа членів спостережної комісії. Кількісний склад комісії визначається залежно від обсягу роботи від трьох до одинадцяти членів.

Голова спостережної комісії, його заступник та члени комісії беруть участь в її роботі на громадських засадах.

12. Спостережна комісія утворюється строком на три роки. Орган, що утворив спостережну комісію, інформує через медіа та на офіційному веб-сайті про припинення повноважень комісії та формування нового її складу не пізніше ніж за три місяці до цього, а також про дострокове припинення членом комісії своїх повноважень.

Підприємства, установи і організації незалежно від форми власності, що бажають включити до складу комісії своїх представників, подають до органу, що утворює спостережну комісію, відповідні пропозиції або рішення керівного органу організації.

Пропозиції подаються у паперовій формі, підписані керівником підприємства, установи особисто, або в електронній формі, підписані шляхом накладення електронного підпису, що базується на сертифікаті відкритого ключа.

Окремі громадяни подають заяви у паперовій формі, підписані особисто, або в електронній формі, підписані шляхом накладення електронного підпису, що базується на сертифікаті відкритого ключа.

Орган, що утворює спостережну комісію, може запропонувати увійти до її складу представникам підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та окремим громадянам.

Повноваження спостережної комісії припиняються достроково органом, що утворив комісію, якщо прийняті спостережною комісією рішення суперечать законодавству та призвели до порушення прав, основоположних свобод та інтересів засуджених. Факт такого порушення повинен бути підтверджений органом, уповноваженим на здійснення нагляду і контролю за діяльністю органів і установ виконання покарань.

Рішення про новий склад спостережної комісії оприлюднюється на офіційному веб-сайті органу, що її утворив, протягом одного тижня після його прийняття. Підприємствам, установам і організаціям та окремим громадянам, пропозиції яких щодо кандидатур до складу спостережної комісії були відхилені, надається вмотивоване рішення органу, що утворив комісію.

Формування нового складу спостережної комісії в період воєнного стану на території України та протягом шести місяців з дня його припинення чи скасування не проводиться.

Строк повноважень спостережних комісій продовжується на період воєнного стану на території України до затвердження органом, що утворює спостережну комісію, її нового складу.

13. Члени спостережних комісій можуть об'єднуватися в асоціацію з метою:

розроблення стандартів діяльності спостережних комісій;

надання методичної допомоги спостережним комісіям, зокрема щодо розроблення форм звітності, відповідно до напрямів роботи;

узагальнення та поширення досвіду роботи спостережних комісій;

підвищення рівня обізнаності членів спостережних комісій щодо їх прав та обов'язків, законодавства, що регулює діяльність спостережних комісій, стандартів діяльності тощо;

проведення оцінки діяльності спостережних комісій;

надання узагальнених пропозицій з питань удосконалення діяльності спостережних комісій до органів, що їх утворили;

виконання інших функцій, що виходять із повноважень спостережних комісій.

14. Повноваження члена спостережної комісії припиняються достроково:

1) за його заявою;

2) за зверненням громадської та/або благодійної організації, органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи або організації, що рекомендували особу до складу комісії;

3) у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком щодо нього;

4) у разі відмови відвідувати установи виконання покарань за дорученням спостережної комісії;

5) у разі відсутності без поважних причин на трьох підряд засіданнях спостережної комісії.

15. Не допускається делегування членами спостережних комісій своїх повноважень іншим особам.

16. Організаційною формою роботи спостережної комісії є засідання, які проводяться в разі потреби, але не рідше ніж:

комісії, утвореної районною держадміністрацією, - один раз на місяць;

комісії, утвореної обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, - один раз на квартал.

Не рідше ніж один раз на шість місяців засідання спостережних комісій проводиться безпосередньо в установах виконання покарань.

Засідання спостережної комісії вважається правомочним, якщо на ньому присутні не менш як половина її складу.

Голова спостережної комісії може прийняти рішення про проведення засідання у режимі відеоконференції з використанням відповідних технічних засобів, зокрема через Інтернет, або про участь члена спостережної комісії у засіданні спостережної комісії у такому режимі.

17. На засідання спостережної комісії можуть бути запрошені представники громадських та/або благодійних організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, прокуратури, правоохоронних органів, медіа та окремі громадяни.

18. Розгляд спостережною комісією матеріалів стосовно засуджених здійснюється за обов'язкової присутності представника відповідного органу або установи виконання покарань.

19. Голова спостережної комісії:

1) організує роботу комісії, розподіляє обов'язки між її членами, надає доручення, контролює та перевіряє їх виконання;

2) забезпечує підготовку та затверджує план роботи комісії на півріччя, визначає питання, які підлягають розгляду на її черговому засіданні;

3) представляє комісію особисто або доручає своєму заступникові представляти комісію з питань, що належать до її компетенції, в органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форми власності;

4) інформує громадськість через медіа про результати діяльності комісії не рідше ніж один раз на півроку та подає щороку до 1 лютого звіт органу, що її утворив.

20. Секретар спостережної комісії:

1) скликає засідання комісії відповідно до плану роботи комісії та організує підготовку до їх проведення;

2) веде протоколи засідань спостережної комісії;

3) здійснює документообіг, що стосується діяльності спостережної комісії;

4) сприяє членам спостережних комісій у здійсненні їх функцій.

21. Спостережна комісія приймає рішення з питань, що належать до її компетенції, відкритим голосуванням більшістю голосів присутніх на засіданні членів комісії. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії.

Рішення спостережної комісії оформляється постановою, яку підписує голова комісії.

Постанова спостережної комісії має бути розглянута відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форми власності.

За результатами розгляду постанови спостережної комісії органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації незалежно від форми власності зобов'язані в десятиденний строк письмово повідомити спостережній комісії про заходи, вжиті для її виконання, або обґрунтувати причини її невиконання.

Постанова спостережної комісії може бути оскаржена до органу, що її утворив, або до суду.

22. Організаційно-технічне забезпечення діяльності спостережної комісії покладається на орган, що її утворив.

23. Спостережна комісія має печатку та бланк із своїм найменуванням.

{Положення в редакції Постанов КМ № 1042 від 10.11.2010, № 1314 від 25.11.2022}

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 1 квітня 2004 р. № 429

ПОЛОЖЕННЯ

про піклувальні ради при спеціальних виховних установах

1. Це Положення визначає завдання, функції та повноваження піклувальних рад при спеціальних виховних установах (далі - піклувальні ради).

2. Піклувальні ради у своїй діяльності керуються Конституцією України, Кримінально-виконавчим кодексом України, іншими актами законодавства, а також цим Положенням.

3. Основними завданнями піклувальних рад є:

1) надання допомоги спеціальним виховним установам (далі - виховні колонії) з питань соціального захисту засуджених неповнолітніх осіб (далі - засуджені);

2) сприяння громадським організаціям, органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам і організаціям незалежно від форми власності у вирішенні питань, пов'язаних з поліпшенням становища засуджених, дотриманням їх прав і законних інтересів;

3) здійснення заходів, спрямованих на вдосконалення навчально-виховного процесу у виховних колоніях, зміцнення їх матеріально-технічної бази, вирішення питань трудового і побутового влаштування неповнолітніх осіб, звільнених від відбування покарання.

4. Відповідно до покладених завдань піклувальні ради:

1) забезпечують розроблення та здійснення у виховних колоніях заходів, спрямованих на поліпшення становища засуджених, формування здорового способу життя;

2) подають пропозиції до проектів регіональних (місцевих) програм підтримки діяльності виховних колоній;

3) взаємодіють з громадськими організаціями, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форми власності з питань сприяння діяльності виховних колоній;

4) надають допомогу адміністрації виховних колоній у проведенні соціально-виховної роботи із засудженими, організації їх загальноосвітнього та професійно-технічного навчання;

5) вживають заходів щодо розширення зв'язків виховних колоній з підприємствами, установами і організаціями незалежно від форми власності з питань зміцнення матеріально-технічної бази цих колоній та залучення засуджених до суспільно корисної праці;

6) сприяють поліпшенню матеріально-побутового та медико-санітарного забезпечення засуджених, здійсненню оздоровчо-профілактичних заходів;

7) організовують шефство членів піклувальних рад, представників громадських організацій і трудових колективів над засудженими, які є сиротами або залишилися без батьківського піклування, вирішують питання про подання їм матеріальної допомоги;

8) здійснюють разом з громадськими організаціями, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форми власності заходи соціального патронажу стосовно неповнолітніх осіб, звільнених від відбування покарання;

9) виконують інші функції відповідно до законодавства.

5. Піклувальні ради мають право:

1) доручати членам піклувальної ради відвідувати виховні колонії, вивчати стан матеріально-побутового та медико-санітарного забезпечення засуджених, умови їх праці та навчання, стан організації соціально-виховної роботи;

2) одержувати від громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, органів і установ виконання покарань, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності інформацію і документи, необхідні для виконання покладених на піклувальні ради завдань;

3) запрошувати на свої засідання представників виховних колоній, міжрегіональних територіальних органів Мін'юсту з питань виконання кримінальних покарань, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, заінтересованих підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності;

{Підпункт 3 пункту 5 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 383 від 17.05.2012, № 294 від 26.04.2017, № 629 від 24.06.2023}

4) проводити особистий прийом засуджених, розглядати їх звернення та приймати за ними рішення;

5) вносити на розгляд органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, адміністрації виховних колоній та керівництва міжрегіональних територіальних органів Мін'юсту з питань виконання кримінальних покарань пропозиції щодо:

удосконалення діяльності виховних колоній з питань поліпшення становища засуджених, дотримання їх прав і законних інтересів;

організації трудового і побутового влаштування неповнолітніх осіб, звільнених від відбування покарання, сприяння їх соціальній адаптації;

забезпечення правового і соціального захисту персоналу виховних колоній.

{Підпункт 5 пункту 5 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 1109 від 20.10.2011, № 294 від 26.04.2017, № 629 від 24.06.2023}

Під час здійснення своїх повноважень піклувальні ради не вправі втручатися в оперативно-службову діяльність виховних колоній.

6. До складу піклувальних рад входять представники громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та громадяни.

7. Членами піклувальних рад не можуть бути особи, які мають не погашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість.

8. Голова піклувальної ради, його заступник та секретар ради обираються на її засіданні. Персональний склад ради оголошується наказом начальника виховної колонії.

9. Голова піклувальної ради, його заступник, секретар та члени ради беруть участь у її роботі на громадських засадах.

10. Повноваження члена піклувальної ради припиняються достроково:

1) за його заявою;

2) за зверненням громадської організації, органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи або організації, що рекомендували особу до складу ради;

3) у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком щодо нього.

11. Організаційною формою роботи піклувальної ради є засідання, які проводяться в міру потреби, але не рідше ніж один раз на три місяці.

Засідання піклувальної ради вважається правомочним, якщо на ньому присутні не менш як половина її складу.

12. На засідання піклувальної ради можуть бути запрошені представники громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, прокуратури, інших правоохоронних органів та громадяни.

У засіданнях піклувальної ради бере участь начальник виховної колонії або його заступник.

13. Голова піклувальної ради:

1) організовує роботу піклувальної ради, розподіляє обов'язки між її членами та перевіряє їх виконання;

2) забезпечує підготовку та погоджує з начальником виховної колонії план роботи ради на півріччя (рік), визначає коло питань, які підлягають розгляду на черговому засіданні;

3) бере участь у засіданнях педагогічної ради виховної колонії;

4) представляє раду з питань, що належать до її компетенції, в органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форми власності;

5) щороку інформує громадськість через медіа про результати діяльності ради.

{Підпункт 5 пункту 13 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 629 від 24.06.2023}

14. Піклувальна рада з питань, що належать до її компетенції, приймає рішення відкритим голосуванням більшістю голосів присутніх на засіданні членів ради. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови ради.

15. Піклувальна рада має печатку та бланк із своїм найменуванням.

Про затвердження положень про спостережні комісії та піклувальні ради при спеціальних виховних установах

Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 01.04.2004 № 429

Редакція від **27.06.2023**, підстава — [629-2023-п](#)

Постійна адреса:

<https://zakon.rada.gov.ua/go/429-2004-%D0%BF>

Законодавство України

станом на 14.07.2023

чинний

429-2004-р

Публікації документа

- Офіційний вісник України від 16.04.2004 — 2004 р., № 13, стор. 102, стаття 905, код акта 28376/2004
- Урядовий кур'єр від 12.05.2004 — № 87